

ВІДЗИВ

офіційного опонента доктора економічних наук, професора Філіпенка Антона Сергійовича на дисертацію Кирилича Юрія Володимировича на тему: „Вплив фінансової лібералізації на макроекономічну стабільність країн Європейського Союзу”, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 - світове господарство і міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дослідження. Процеси глобалізації економічної діяльності є одним з важливих факторів прискорення світового господарського розвитку. Однак, системні кризові явища демонструють суперечливий характер глобалізаційних процесів і викликають дискусії щодо необхідності формування нових парадигмальних концепцій, теоретичних та методологічних поглядів на особливості функціонування світової економіки та її окремих підрозділів в умовах посилення глобалізації.

Оптимальне функціонування фінансових систем у національних та інтернаціональних вимірах вимагає детального аналізу процесів фінансової лібералізації та дослідження її ролі в досягненні макроекономічної стабільності, в розвитку кризових економічних явищ. Особливо актуальною ця проблематика є для постсоціалістичних країн, багато з яких перебувають на стадії формування повноцінних фінансових ринків.

Успіхи стабілізаційних процесів, відкритість економік, проведення приватизації, розвиток і висока дохідність фінансових операцій сприяли притоку іноземних інвестицій в економіку багатьох країн з ринками, що

розвиваються. Водночас для таких країн характерне державне втручання в економіку, нерівномірний розподіл доходів за верствами населення, великий розмір зовнішнього боргу тощо.

Фінансова лібералізація, як складова частина ринкового економічного устрою, вимагає усунення бар'єрів на шляху міжнародних потоків капіталу. Вона є важливим елементом збалансованої економічної політики.

У науковій літературі недостатньо висвітлено теоретичні та практичні аспекти фінансової лібералізації, що свідчить про актуальність дисертаційного дослідження Ю.В.Кирилича.

Загальна оцінка роботи, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і повнота викладу в публікаціях. Дисертаційна робота Ю.В. Кирилича складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Повний обсяг основного тексту дисертації становить 172 сторінки, а обсяг використаних джерел містить 180 позицій.

Структура дисертаційного дослідження є логічною, вона відповідає об'єкту, предмету, меті і завданням, сформульованим у роботі. Викладення матеріалу послідовне, органічно пов'язане зі структурою дисертації.

Обґрунтованість роботи зумовлена методологічною базою дослідження, критичною оцінкою проаналізованого міжнародного досвіду функціонування міжнародних ринків фінансових послуг, великою кількістю використаної літератури та інформаційних джерел. Вибір методологічних підходів, продиктований необхідністю аналізу сучасних інституційних тенденцій глобалізації та вивчення практики господарювання суб'єктів міжнародних ринків фінансових послуг.

Більшість вітчизняних і зарубіжних учених, зазвичай, наголошують на фінансових кризах спричинених фінансовою лібералізацією, не повною мірою досліджуючи її феномену та позитивної ролі в становленні ринку країн Європейського Союзу.

Особливість дисертаційного дослідження Ю.В.Кирилича полягає в застосовуванні компаративного аналізу, як теоретико-методологічної основи визначення динаміки фінансової лібералізації в досліджуваних європейських країнах, розробки показників та індексів для її оцінювання. Опрацювання зарубіжної наукової літератури, досліджень сучасних вітчизняних вчених-економістів, державних актів, статистичної інформації, спеціальної періодичної літератури, публікацій міжнародних економічних організацій (СОТ, МВФ, МБРР, ЄС тощо) дозволило автору дослідити лібералізаційну політику і стратегії розвитку міжнародних фінансових систем з використанням комплексного функціонально-системного підходу.

Матеріали кожного розділу дисертації достатньо повно представлені в публікаціях автора у фахових виданнях та відображені в інших роботах, а також пройшли апробацію під час виступів на наукових конференціях, включаючи і міжнародні. Текст дисертації викладено логічно, відповідно до змісту дослідження, який є послідовним та достатньо комплексним і науково обґрунтованим. Ретельне вивчення автореферату дозволяє стверджувати про його відповідність основному змісту дисертації, яка виноситься на захист.

Узагальнення, висновки і рекомендації мають як теоретико-методологічне значення, так і практичне застосування щодо визначення системи показників та індексів для оцінювання фінансової лібералізації, що дозволяє стверджувати про цілісність дисертаційного дослідження.

Наукове значення та новизна дисертації. Рецензована дисертація, на наш погляд, має безперечне наукове значення.

Синтез підходів до проблематики забезпечення довгострокової макроекономічної стабільності в низці європейських країнах дозволив автору зробити оригінальні, науково обгрунтовані самостійні висновки та пропозиції. Зокрема, вперше розглянуто низку важливих теоретичних і практичних проблем та зроблено висновки щодо підвищення ефективності державного управління для проведення внутрішньої та зовнішньої фінансової лібералізації.

Науковою новизною є обгрунтування положення про вплив фінансової лібералізації на показники внутрішньої та зовнішньої макроекономічної рівноваги, запропоновано заходи з макроекономічної стабілізації в досліджуваних країнах, класифіковано індекси фінансової лібералізації та їх вплив на фінансову відкритість економік, проаналізовано фактори зменшення негативних наслідків фінансової лібералізації, наведено позитивні ефекти проведення фінансової лібералізації в країнах- членах ЄС. Врахування даних розробок автора щодо передумов і досвіду запровадження фінансової лібералізації та впливу стабілізаційних програм на фінансові системи європейських економік сприятиме виробленню адекватної економічної політики держав в умовах фінансової нестабільності та поляризації світу. В дисертації з системних позицій проаналізовано динаміку та оцінку рівня фінансової лібералізації в європейських країнах на основі порівняння її усереднених індексів.

Важливими з наукового та практичного погляду є нові підходи до визначення переваг і недоліків запровадження лібералізаційних реформ у фінансовому секторі економік, сформульовані на основі використання

VAR і панельних моделей впливу фінансової лібералізації на показники внутрішньої та зовнішньої рівноваги.

Не викликає сумнівів доцільність розгляду в дисертації питання про визначення механізмів контролю за процесами фінансової лібералізації, забезпечення пріоритетних заходів для досягнення макроекономічної рівноваги.

Визначено особливості причино-наслідкових зв'язків в еволюції фінансової лібералізації та макроекономічних показників у досліджуваних країнах Європи.

Іншим важливим здобутком дисертанта є обґрунтування засад і положень Кодексів лібералізації щодо окремих обмежень руху капіталу в європейських країнах - членах ОЕСР. Зокрема, позитивної оцінки заслуговують розробки автора на основі аналізу факторів щодо можливостей зменшення негативних наслідків фінансової лібералізації та їх попередження з врахуванням досвіду країн, що не зазнали криз.

Практичне значення результатів дослідження. Вивчення можливостей практичного застосування найбільш ефективних та прогресивних підходів до вивчення явища фінансової лібералізації, дає підстави стверджувати, що основні висновки і рекомендації автора можуть бути використані державними органами при оптимізації механізмів забезпечення фінансової стабільності, підвищення національної конкурентоспроможності України, інституційного забезпечення проведення міжнародної фінансової політики, для оцінки ризиків відкритості фінансових процесів.

Дисертаційна робота виконувалась відповідно до тематики дослідження кафедри міжнародного економічного аналізу та фінансів факультету міжнародних відносин ЛНУ імені Івана Франка в межах науково-дослідних тем: «Дослідження механізмів інституційних змін та

інституційного середовища економічного розвитку в країнах Центральної та Східної Європи» (номер державної реєстрації 0110U003149); «Дослідження проблеми вибору та формування оптимальної траєкторії економічного розвитку держав в умовах їх значної торговельної та фінансової відкритості» (номер державної реєстрації 0113U000869). Особистий внесок автора у розробку наукових проблем полягає в підготовці матеріалів щодо впливу фінансової лібералізації на показники внутрішньої та зовнішньої макроекономічної рівноваги й ефективність державного управління в деяких європейських країнах.

Позитивним є широке використання результатів дослідження аналітичними та плановими підрозділами державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України при формуванні методологічних підходів щодо оптимізації ризиків відкритості економік (довідка №49 від 27.05.14). Рекомендації автора були використані в практичній діяльності Інституту регіональних досліджень НАН України (довідка №), в навчальних курсах та програмах з питань міжнародних фінансів Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка №1688-Н від 29.04.2014).

Зауваження до дисертації. Вагомий теоретичний доробок дисертанта та практична значущість положень його роботи не позбавили її дискусійних моментів та недоліків.

Зокрема, автор надзвичайно багато уваги приділяє аналізу засад та положень Кодексів лібералізації руху капіталів в європейських країнах - членах ОЕСР, хоча для всіх вказаних країн характерна приблизно однакова тенденція регулювання руху капіталу.

У роботі є повтори, особливо, щодо механізму дії фінансової лібералізації (пункти 1.2 та 2.2.)

Дискусійним є умовний розподіл на групи країн за рівнем розвитку при дослідженні впливу фінансової лібералізації на макроекономічні показники, а також при встановленні їх причинно-наслідкових зв'язків (с.106). Окремі пункти наукової новизни потребують детальнішого тлумачення та уточнень, зокрема, автор вживає терміни « в деяких країнах» , « окремих обмежень», « багатьох учених» (с.8-9).

Автор розглядає фінансову лібералізацію в умовах Європейського союзу, однак поза увагою дисертанта залишилися важливі аспекти генезису даних процесів у 60-і роки ХХ ст. У дисертаційному дослідженні мало уваги приділено макроекономічним стабілізаційним рекомендаціям для України.

Загальний висновок про відповідність дисертації встановленим правилам і вимогам. Дисертаційна робота Кирилича Юрія Володимировича на тему: „Вплив фінансової лібералізації на макроекономічну стабільність країн Європейського Союзу ” як цілісне, самостійне і завершене дослідження відповідає вимогам Департаменту атестації кадрів МОН України, а її автор заслуговує на присвоєння йому наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Інституту міжнародних відносин

Київського національного

університету імені Тараса Шевченка,

доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

ДПИС З СЗІДЧУЮ
 НИЙ СЕКРЕТАР НДЧ
 ЩЕРБІНА Н.Л.
 15.10.2014 Р.